

A close-up, high-resolution portrait of a man's face, focusing on his eyes and beard. He has light blue eyes and a short, well-groomed beard. The lighting is soft and natural, highlighting the texture of his skin and the intensity of his gaze. The background is a plain, light color, making the subject stand out.

Vincent
de Vries
Veronika
Ricksen

Fernando
Ricksen
De Finale
Strijd

2013: De ontkenning

‘Ik moet je wat vertellen,’ zegt Fernando.

‘Wat dan?’

‘Ik had je toch verteld van die zere rug?’

‘Ja.’

‘Dat ik dacht dat die pijn kwam door die hernia die ik eerder dit jaar heb opgelopen.’

Ik knik.

‘Maar dat is het niet. Ik heb ALS. Of beter gezegd: ze denken dat ik ALS heb.’

Op een toon die ik niet van Fernando gewend ben, serieus en fluisterend, vertelt hij dat-ie afgelopen week in het Orbis Medisch Centrum in Sittard-Geleen is geweest en daar op aanraden van Edwin Jansen, de teamarts van Fortuna Sittard, een oriënterend neurologisch onderzoek heeft laten uitvoeren.

Jansen, tevens orthopedisch chirurg, had dat voor hem geregeld omdat hij de boel niet vertrouwde. Hoe Fernando een paar dagen eerder bij de afscheidswedstrijd van Mark van Bommel liep, hoe hij zich daar bewoog, hoe hij praatte, op de een of andere manier klopte het niet.

‘Natuurlijk schrik je je rot als jou dat in het ziekenhuis wordt verteld, maar weet je wat ik misschien wel het vervelendste vond?’

Ik zwijg.

‘Dat de neuroloog het heel koud zei.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Nou, hij zei het vrijwel meteen. Zo van: ik heb slecht nieuws voor je. Je hebt ALS en dat is een dodelijke ziekte. Natuurlijk, ik begrijp dat hij er niet omheen hoeft te draaien, maar het kon best wel wat subtieler, vond ik. Want dit viel wel even rauw op mijn dak, kan ik je zeggen.’

Terwijl in Atelier 84, het koffietentje in de Bosstraat in Maaseik, niet ver van zijn huis, het geluid van een espresso-apparaat het geroezemoes overstijgt, vliegt bij mij van alles door mijn hoofd.

Natuurlijk, ik kende de posters van Stichting ALS die twee jaar geleden overal in Nederland in de bushokjes hingen waarop patiënten zeiden dat ze inmiddels waren overleden. Maar hoe confronterend die campagne ook was, ALS voelde toch als een soort van ver-van-mijn-bed-show.

‘Het is iets met de spieren,’ vertelt Fernando als ik hem vraag wat de ziekte nou precies inhoudt. ‘Maar hoe en wat, dat is me eerlijk gezegd nog helemaal duidelijk. Google anders maar als je thuis bent. Maar het komt vast goed.’

‘Denk je?’

‘Ja, ik voel me nu toch ook gewoon goed en zo. Alleen, die stem. Die verrekte stem. Daar word ik onderhand helemaal gestoord van.’

Ik zeg dat het me al was opgevallen toen we laatst hier ook al zaten om de definitieve versie van *Vechtlust*, ons eerste boek, door te nemen. Dat het leek alsof hij dronken was, zo hees klonk-ie.

‘Ja, écht om gek van te worden. Net als dat slikken. Dat gaat ook steeds moeizamer. Maar voor de rest voel ik me niet ziek of zo. En vergeet ook niet: het is ook slechts een vermoeden, hè. Over een maandje heb ik een *second opinion* in het UMC Utrecht. Hopelijk komt daar iets anders uit.’

Als Fernando subtiel de serveerster wenkt en een extra fles bronwater bestelt, vraagt hij me hoe het staat met de boek-presentatie, over vijf weken in de kantine van RKS V Minor in Nuth, de amateurclub van zijn broer Pedro waar hij sinds kort speelt.

‘Goed,’ zeg ik. En ik vertel hem dat Mark van Bommel het

eerste exemplaar in ontvangst zal nemen.

‘Dat krijgt-ie toch wel gratis, hè?’

‘Vast wel.’

‘En hoeveel boeken krijg ik eigenlijk? Niet dat ik van plan ben om het te lezen, hoor. Naast dat ik geen lezer ben – volgens mij heb ik nog nooit in mijn leven een boek gelezen – weet ik toch al hoe het afloopt.’

Hij moet hard lachen.

‘Maar ik vind het wel leuk om er een paar weg te geven. Denk je dat ik er een stuk of twintig kan krijgen? Of nee, doe er maar vijfentwintig. Altijd handig, met de winter in aantocht. Kan de open haard tenminste lekker branden.’

Hij moet nog harder lachen. Typisch Fernando, denk ik. Altijd die lach, altijd weer een grap. Alsof de zon altijd schijnt.

Ik merk dat ik zelf minder vrolijk ben. De mededeling van zonet blijft maar door mijn gedachten schieten. Ik wacht dan ook niet tot ik thuis ben. Zodra Fernando is vertrokken, terug naar Veronika en zijn dochtertje Isabella die verderop in de straat aan het winkelen zijn, tik ik drie letters in op de zoekmachine van mijn telefoon.

De eerste zinnen die ik lees beloven weinig goeds.

‘Amyotrofische laterale sclerose, oftewel ALS,’ zo staat er, ‘is een ernstige ziekte van het zenuwstelsel waarbij spieren geleidelijk dunner en minder krachtig worden. Dat komt doordat de motorische zenuwcellen in het ruggenmerg en het onderste deel van de hersenen – de zogenaamde hersenstam – afsterven. Hierdoor komen de signalen vanuit de hersenen niet meer aan bij de spieren. De hersenen kunnen dan geen spierbewegingen meer op gang brengen.’

Hoe ernstig dit ook klinkt, gek genoeg komt de ernst ervan nog niet echt bij me binnen.

Dat gebeurt wel als ik doorlees.

Foto Goffe Struiksmma

Best friends: Fernando & Isabella

27 OKTOBER 2013: **Geruchtenmachine**

In Sittard draait de geruchtenmachine inmiddels op volle toeren. Zo mailt Ingrid Lemmens, de Limburgse journaliste die Fernando een paar dagen geleden heeft gesproken voor een reeks huis-aan-aan-bladen en die zelf al iets vermoedde omdat Fernando tijdens het interview wel héél erg vaak naar de wc moest: ‘Er zijn verschillende mensen binnen Fortuna Sittard die bevestigen dat er iets ernstigs met Fernando aan de hand is. Daarom noem ik het wel, maar ga ik – ook uit respect voor Fernando – er niet op door. Ik hoop dat je wel begrijpt dat ik het moet noemen, aangezien het ook al bij andere media begint rond te zingen.’

Ik begrijp het volledig. Ik ben natuurlijk ook journalist. Zoals ik ook volledig begrijp dat Fernando kribbig zal reageren als ik hem hierover inlicht.

En dat gebeurt. Hij wordt pissig. We besluiten er niet over te beginnen. Dat verandert zelfs niet als ik via een omweg de vraag krijg of Fernando wellicht kanker heeft, zoals ondertussen wordt gefluisterd.

‘Houd het maar gewoon even in het midden,’ zegt Fernando. ‘Het zal me namelijk niet verbazen als ik vandaag of morgen een telefoontje uit het ziekenhuis krijg. Dat ze het verkeerd hebben gezien en dat ze hun excuses aanbieden. Dat ik tóch geen ALS heb en dus gewoon gezond ben. Afgezien van die klotestem, voel ik me ook gewoon goed. Dat zie jij toch ook wel?’

30 OKTOBER 2013: **De Wereld Draait Door**

De verhalen die over zijn gezondheid de ronde doen, zitten Fernando duidelijk niet lekker. Ik merk het als hij vraagt hoe

laat we vanavond in de studio van *De Wereld Draait Door* moeten zijn.

‘Zes uur,’ zeg ik.

Net als gisteren reageert hij geïrriteerd.

‘Waarom zo vroeg? De uitzending begint toch pas om zeven uur?’

Ik leg hem uit dat we eerst nog naar de visagie moeten.

‘En daar hebben ze,’ grap ik, ‘in jouw geval wel even wat meer tijd voor nodig. Bovendien kunnen we daar nog een hapje eten.’

Hij zucht.

‘Ik heb toch geen honger.’

‘Kom nou maar gewoon op tijd. Klaas, die jongen van de redactie, wil ook nog een het ander met ons doornemen. Je weet waar het is, hè? De Westergasfabriek in Amsterdam. En je kan op het parkeerterrein parkeren. Gewoon melden bij de portier.’

Als ik ophang, realiseer ik me dat ik Fernando zelden zo onzeker en gespannen heb meegemaakt. Want Fernando, dat was toch die zelfverzekerde voetballer die voor niets en niemand bang was? De man van de uitspraak: ‘Ik ben Fernando Rickson en ik doe wat ik wil.’

Vandaag is dat dus beduidend anders. En eerlijk gezegd begrijp ik het ook wel weer. Sinds de uitzending van *Bureau Sport*, vijf weken terug, weet Fernando namelijk als geen ander hoe hard televisie kan zijn.

Fernando was daar te gast om te vertellen over zijn alcoholverslaving die hij inmiddels onder controle heeft. Maar in plaats van dat hij na het gesprek met presentator Frank Evenblij op een schild werd gehesen, of op z'n minst waardering kreeg voor hoe hij die verslaving te lijf is gegaan, ging op social media zijn kop eraf omdat vrijwel niemand hem geloofde.

Want ja, die rare, hese stem van hem. Die dubbele tong waarmee hij sprak. Dat kon natuurlijk maar één ding betekenen.

Wanneer Fernando iets na zessen in de studio arriveert, is die onzekerheid nog altijd niet verdwenen. Integendeel, het lijkt alleen maar erger geworden.

‘Weet je,’ zegt hij, als we halverwege de trap zijn die ons leidt naar de redactieruimte op de eerste etage waar Jan Mulder en huisdichter Nico Dijkshoorn inmiddels al zitten, ‘ik ga het zo zeggen.’

Ik stop even en kijk Fernando twee treden boven hem vragend aan.

‘Wát ga je zo zeggen?’

‘Van ALS.’

Zijn antwoord verrast me.

‘Weet je dat zeker? En die *second opinion* van morgen dan?’

‘Maakt me niet uit. Dan is er tenminste duidelijkheid. Ik wil niet nóg een keer onterecht als een alcoholist worden neergezet. Dat heeft me veel te veel pijn gedaan, weet je. Als ik nu wel had gedronken, oké, dan was het terecht. Maar nu niet. Ik drink al maanden niet meer. Dat heb jij toch ook wel gemerkt?’

De mededeling dat Fernando aan tafel wil zeggen dat hij zeer waarschijnlijk ALS heeft, zet de redactie van *De Wereld Draait Door* in brand. En dat is niet omdat hij het zo kort voor het begin van de uitzending aangeeft. Het komt vooral omdat verschillende redactieleden, onder wie Klaas Hazenoot, onze contactpersoon, meteen doorhebben wat deze ziekte inhoudt.

Omdat het gesprek straks een andere insteek krijgt en het voorgesprek dus grotendeels in de prullenbak kan, wordt Matthijs van Nieuwkerk er onmiddellijk bij gehaald.

De presentator, toch wel wat gewend, is zichtbaar aange-

Foto Goffe Struiksma

De warme hand van FIFA-president Sepp Blatter

Foto Goffe Struiksma

Luisteren naar de meester

Vecht mee tegen ALS

**ALS is een dodelijke ziekte waarvoor
nog geen oplossing is.**

Steun jij net als Fernando de strijd tegen ALS?

Doneer via www.als.nl/fernando
of scan de QR-code.

Stichting ALS Nederland zamelt geld in voor onderzoek naar en de oplossing voor ALS. Ook zetten zij zich in voor de kwaliteit van zorg en leven van ALS-patiënten en hun naasten. Stichting ALS Nederland is een erkend goed doel en heeft het CBF-keurmerk en de ANBI-status.

Uitgerekend op de dag dat zijn boek *Vechtlust* wordt gepresenteerd krijgt Fernando Ricksen te horen dat hij aan de spierziekte ALS lijdt en nog hooguit vier maanden te leven heeft. Hoe uitzichtloos het misschien ook lijkt, dat betekent niet dat hij zich gewonnen geeft. Ricksen strijdt tegen de ziekte zoals hij voetbalde: hij gaat er met gestrekt been in. Vincent de Vries maakt de aftakeling van zijn vriend van dichtbij mee. Samen met Fernando's vrouw Veronika maakte hij een indringend en intiem portret van een man die zes jaar lang de dood in de ogen keek.

Een deel van de opbrengst van dit boek gaat naar Stichting ALS Nederland

9 789021 576992 >

www.kosmosuitgevers.nl